

Autes

Aute

Aute del Tribunal Constitucional del 18-12-2020 relatiu al recurs d'empara 2020-78-RE.

Causa 2020-78-RE

(Saumell Sánchez c/ Andorra Banc Agrícola Reig, SA)

Número de registre 520-2020. Recurs d'empara

Aute del 18 de desembre del 2020

En nom del Poble Andorrà;

El Tribunal Constitucional;

Atès l'escrit presentat i registrat al Tribunal Constitucional, el 12 de novembre del 2020, per la representació processal de la Sra. Catarina Saumell Sánchez, mitjançant el qual interposa un recurs d'empara contra la sentència del 29 d'octubre del 2020, dictada per la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia, per una presumpta vulneració dels drets a obtenir una decisió fonamentada en Dret i a un procés degut, reconeguts a l'article 10 de la Constitució, i, atès que demana al Tribunal Constitucional que atorgui l'empara sol·licitada, que declari la vulneració dels drets esmentats, que anul·li la sentència impugnada i que retrotregui les actuacions al moment anterior al seu pronunciament, per tal que la Sala Civil dicti una nova resolució estimant el recurs d'apel·lació d'aquesta part, revocant la sentència de la primera instància i imposant les costes judicials a la part adversa;

Vista la Constitució, especialment els articles 10, 41.2, 98 c) i 102;

Vista la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, especialment el títol IV, capítols primer i sisè;

Escollat l'informe del magistrat ponent, Sr. Josep-D. Guàrdia Canela;

1. Antecedents processals davant les jurisdiccions ordinàries

1.1. El 15 de gener del 2020, la Secció Civil del Tribunal de Batlles va dictar una sentència mitjançant la qual estimava íntegrament la demanda formulada per l'entitat bancària Andorra Banc Agrícola Reig, SA contra la societat per participacions Or Groc, SL, i els Srs. Josep Maria Giribet Perich, Catarina Saumell Sánchez i Jaime José Llorens Fernández, als quals condemnava, entre altres punts, a pagar solidàriament a l'entitat bancària demandant 42.424,67 €, deute derivat del crèdit en compte corrent de la societat Or Groc, SL, a data 25 de febrer del 2009.

1.2. La Sra. Catarina Saumell Sánchez i el Sr. Josep Maria Giribet Perich van presentar sengles recursos d'apel·lació contra aquesta decisió, i, el 29 d'octubre del 2020, la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia va dictar una sentència en què desestimava íntegrament aquests recursos i confirmava íntegrament la sentència de la primera instància.

1.3. El 12 de novembre del 2020, la representació processal de la Sra. Catarina Saumell Sánchez va interposar un recurs d'empara contra la sentència del 29 d'octubre del 2020, dictada per la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia, per una presumpta vulneració dels drets a obtenir una decisió fonamentada en Dret i a un procés degut, reconeguts a l'article 10 de la Constitució.

2. Argumentació jurídica

2.1. Argumentació de la recurrent

- La recurrent manifesta que la Sala Civil no ha aplicat correctament la normativa en la matèria i tampoc ha apreciat adequadament la prova efectuada, cosa que ha derivat en una conclusió jurídicament irraonable, motius pels quals s'han vulnerat els seus drets a obtenir una decisió fonamentada en Dret i a un procés degut.

- Efectivament, en primer lloc, la Sala Civil va confirmar la condemna de la recurrent a pagar, solidàriament amb la resta de codemandats, la suma de 42.424,67 € a l'entitat bancària demandant, fonamentant-se en els apartats segon i quart de la disposició transitòria primera de la Llei 20/2007, del 18 d'octubre, de societats anònimes i de responsabilitat limitada.

- En l'apartat segon esmentat es disposava que les societats havien d'adaptar els seus estatuts al contingut de la Llei en el termini d'un any comptat a partir de la seva entrada en vigor (22 de novembre del 2007).

- L'apartat quart precisava que una vegada transcorregut el termini esmentat, els administradors de les societats anònimes i de responsabilitat limitada que no haguessin dut a terme aquesta adaptació, respondrien solidàriament juntament amb la societat dels deutes socials generats des de l'entrada en vigor de la Llei fins a la inscripció en el Registre de societats de l'adaptació estatutària.

- Per tant, addueix que els administradors de la societat Or Groc, SL només haguessin hagut de respondre dels deutes generats per la societat durant el període comprès entre el 22 de novembre del 2007 i el 25 de febrer del 2009, data a la qual es va inscriure la societat en el Registre esmentat. I, durant aquest període concret el deute ascendia a 5.752,69 €.

- Considera que el fet que, el 12 de setembre del 2007, l'entitat bancària concedís a la societat l'autorització de girar en descoberts fins a l'import de 40.000,00 € només tenia com a objectiu validar un ròssec deutor de 36.671,98 € que ja existia, i quan el crèdit en compte corrent va arribar a venciment, el 12 de setembre del 2008, el deute només s'havia incrementat de 3.801,94 €.

- Per tant, retreu a la Sala Civil haver considerat que la recurrent havia de respondre solidàriament de 42.424,67 €, pel fet que el crèdit en compte vencia el 12 de setembre del 2008, ja que s'havia de tenir en compte únicament els deutes generats a partir del 22 de novembre del 2007, els quals ascendien, com ja s'ha dit, a 5.752,69 €.

- També retreu al banc haver continuat operant amb normalitat malgrat el venciment d'aquella operació creditícia i haver reclamat el deute a data 25 de febrer del 2009 (42.424,67 €) en lloc de a data 12 de setembre del 2008 (40.473,92 €).

- Recorda la jurisprudència dels tribunals andorrans segons la qual el ròssec deutor d'un compte no esdevé exigible fins a la data de la seva liquidació, i atès que el compte es va liquidar el 20 d'agost del 2010, considera que la data del 12 de setembre del 2008 era aquella que s'hagués hagut de tenir en compte.

- En segon lloc, la Sala Civil també va confirmar el raonament de la Batllia en què es decidia que els administradors de la societat en qüestió també havien de respondre al deute esmentat de la societat, perquè no havien promogut la presa de diversos acords que serien causa de dissolució de la societat.

- La recurrent destaca que la part adversa no va adduir aquest motiu relatiu a l'existència, a data 25 de febrer del 2009, d'una causa de dissolució de la societat en la seva demanda, sinó que la va articular posteriorment en el seu escrit de rèplica, fent-hi més èmfasi en l'escrit de conclusions, per tant, aquesta acusació seria improcedent i extemporània. I, afegeix, a més, que no consta en les actuacions cap prova de la concurrència d'una causa de dissolució de la societat.

- Per consegüent, pel que fa a aquesta segona qüestió, la recurrent arriba a la mateixa conclusió que en el punt precedent: la decisió de condemnar-la a respondre dels deutes de la societat a data 25 de febrer del 2009, vulnera els drets a obtenir una decisió fonamentada en Dret i a un procés degut.

- Per acabar, demana al Tribunal Constitucional que atorgui l'empara sol·licitada, que declari la vulneració dels drets esmentats, que anul·li la sentència impugnada i que retrotregui les actuacions al moment anterior al seu pronunciament, per tal que la Sala Civil dicti una nova resolució estimant el recurs d'apel·lació d'aquesta part, revocant la sentència de la primera instància i imposant les costes judicials a la part adversa.

2.2. Argumentació de la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia

- La Sala Civil recorda que la Llei 20/2007, del 18 d'octubre, de societats anònimes i de responsabilitat limitada va entrar en vigor el 22 de novembre del 2007, i, que a partir d'aquesta data fins a la inscripció en el Registre de societats de l'adaptació estatutària (en aquest cas el 25 de febrer del 2009), els administradors havien de respondre, solidàriament amb la societat, dels deutes socials generats durant aquest període.

- De les actuacions es desprèn que, el 12 de setembre del 2007, l'entitat bancària va concedir un crèdit en compte, amb ple coneixement de la recurrent, el qual va vèncer el 12 de setembre del 2008, esdevenint el saldo deutor exigible a partir d'aquell dia (amb posterioritat a l'entrada en vigor de la Llei 20/2007 esmentada, però abans de la data d'inscripció al Registre de l'adaptació dels estatuts socials que es va efectuar el 25 de febrer del 2009).

- Per tant, els administradors socials, entre els quals la Sra. Catarina Saumell Sánchez, havien de respondre solidàriament de 42.424,67 €, deute generat durant el període transcorregut entre l'entrada en vigor de la Llei 20/2007, el 22 de novembre del 2007, i el 25 de febrer del 2009.

- La recurrent considera que la part agent va introduir de manera extemporània l'al·legació relativa a la seva manca de diligència, però aquesta Sala destaca que aquesta al·legació està continguda en l'escrit de rèplica i no es pot considerar extemporània, sobretot quan dona resposta a les afirmacions de la recurrent relatives al seu desconeixement del funcionament de la societat, tot i formar part del seu Consell d'Administració.

- Així mateix, considera que l'entitat bancària va acreditar en les actuacions l'exigibilitat del deute.

3. Fonaments jurídics del Tribunal Constitucional

3.1. Aquest recurs d'empara aconsegueix a bastament, com manifesta la recurrent, els pressupòsits i els requisits d'ordre processal establerts en la Llei qualificada del Tribunal Constitucional. I després de recordar els antecedents d'aquesta causa, en la tercera de les "Consideracions" que efectua, sintetitza l'essència del recurs manifestant textualment com a causa de la vulneració del dret a la jurisdicció en els vessants del dret a obtenir una decisió fonamentada en Dret i del dret a un procés degut que: *"el Tribunal Superior de Justícia no ha realitzat una correcta aplicació del dret i, més concretament, una correcta aplicació de la normativa d'aplicació"* i afegeix que *"l'apreciació de la prova duta a terme pel Tribunal Superior de Justícia ha derivat en una conclusió jurídicament irraonable"*. La primera part d'aquesta manifestació, tal i com ve formulada i en línia de principi, no té contingut constitucional, ja que la tasca d'aplicació del dret, comprensiva d'allò que els clàssics anomenaven dins del cercle o procés hermenèutic, la *subtilitas intelligendi*, la *subtilitas explicandi* i la *subtilitas aplicandi*, correspon de manera general a la jurisdicció ordinària i aquest Tribunal només pot intervenir en el cas que s'hagi infringit algun canó de constitucionalitat. El mateix podria dir-se en relació amb la segona part de la manifestació relativa a l'apreciació de la prova, si bé en aquest cas la recurrent mateixa projecta la seva impugnació sobre el fet que l'apreciació hauria derivat en una conclusió jurídicament irraonable, aspecte que certament ha de valorar aquest Tribunal.

3.2. Constitueix doctrina jurisprudencial reiterada d'aquest Tribunal Constitucional (de la qual és mostra recent la continguda en els autes dictats en les causes 2020-30-RE i 2020-53-RE) que, en principi, la interpretació de la legislació, així com la seva selecció i la seva aplicació, corresponen en principi a la jurisdicció ordinària, llevat dels casos en què aquesta interpretació manqui de fonamentació en Dret o dugui a conclusions il·lògiques, arbitràries o absurdes, causant indefensió al justiciable, que d'aquesta manera veu com ha estat privat del procés degut i com ha estat crebantat el seu dret a la jurisdicció. En aquest sentit, s'ha de reiterar que el Tribunal Constitucional no és, en absolut, una tercera instància que, en l'àmbit civil culmini les instàncies judicials constituïdes per la Batllia i pel Tribunal Superior de Justícia, els quals, en aquest cas, s'han manifestat de total acord, ni és un tribunal de cassació per crebar o trencar les sentències contràries

estrictament a la llei, sinó que té com a única missió fer complir la Constitució com a intèrpret suprem de la norma fonamental (article 95.1 de la Constitució).

3.3. En el cas que ens ocupa, la qüestió litigiosa es va centrar en la comprensió, la interpretació i l'aplicació de la disposició transitòria primera de la Llei 20/2007, del 18 d'octubre, de societats anònimes i de responsabilitat limitada i, més concretament, en el significat de l'expressió "*deutes socials generats des de l'entrada en vigor d'aquesta Llei fins a la inscripció en el Registre de societats de l'adaptació estatutària*", en funció dels fets esdevinguts en un període de temps determinat. D'una manera específica, la recurrent al·lega que "*el dia d'entrada en vigor de la llei esmentada*" el deute que se li reclama ja havia estat "*generat*" per la societat de la qual era administradora, almenys en una quantitat molt important en relació amb allò que es reclamava i, per consegüent, no li pertocava respondre d'ell en la seva condició d'administradora social. I argumenta també que l'apreciació de la prova del deute -fonamentalment els extractes i els certificats bancaris- arriba a una conclusió irraonable quan determina que el deute s'havia generat en el lapse de temps comprés entre l'entrada en vigor de la Llei i la inscripció registral de l'adaptació estatutària.

3.4. La sentència de la Sala Civil, que confirma íntegrament la de la Batllia, efectua en el seu fonament de dret segon -dedicat tot ell a la consideració dels arguments fixats en apel·lació per la part recurrent- una interpretació de la norma de constant referència i una apreciació de la prova practicada que, en cap cas, pot ser considerada desproveïda de fonamentació jurídica, ni que dugui a conclusions arbitràries, absurdes o il·lògiques. Al contrari, desgrana els tres arguments substancials esgrimits en el recurs. En primer terme, valorant el document núm. 4 de la demanda i les certificacions dels folis 139 i 140, conclou que el deute, per venciment del crèdit en compte corrent, es va generar el 12 de setembre del 2008, és a dir, dins el període de responsabilitat solidària dels administradors socials, establert per la disposició transitòria de la Llei 20/2007. En segon lloc, la manca de diligència dels òrgans de govern de la societat, ja establerta per la Batllia i que la Sala Civil confirma, entenent que no va ser formulada en forma extemporània, com pretenia la part recurrent. Finalment, respecte a l'exigibilitat del deute, la Sala d'apel·lació, a la llum del foli 96 de les actuacions, considera que es va procedir a la seva liquidació amb efectes a partir del 15 de setembre del 2008 i, per tant, dins el termini previst per la Llei. Per totes aquestes raons fonamentades i lògiques, la Sala Civil estima que el deute era vençut, líquid i exigible a la data establerta legalment i no hi ha motius per contradir aquesta conclusió des del punt de vista dels drets a una decisió fonamentada i a un procés degut. La part recurrent entén que és possible una interpretació de la norma i dels fets - com és la seva - diferent a la de la Sala Civil, però quan la fonamentació de la sentència recorreguda és lògica i coherent, no es pot considerar que atempti contra el cànon de constitucionalitat i no pot ser revisada davant la jurisdicció d'aquesta naturalesa.

3.5. Per consegüent, aquest Tribunal considera que la sentència impugnada ha estat degudament fonamentada en Dret i que l'apreciació de la prova s'ha fet sense que les conclusions a les quals va arribar la Sala Civil siguin il·lògiques o absurdes. Així doncs, la recurrent no ha estat privada del seu dret a la jurisdicció, ni per manca de fonamentació de la decisió dictada, ni per absència del procés degut. I el caràcter manifest d'aquesta manca de contingut constitucional de la seva pretensió ha de donar lloc a la inadmissió a tràmit d'aquest recurs d'empara.

Per tot això que s'ha exposat,

El Tribunal Constitucional del Principat d'Andorra,

Decideix:

1. No admetre a tràmit el recurs d'empara 2020-78-RE interposat per la representació processal de la Sra. Catarina Saumell Sánchez contra la sentència del 29 d'octubre del 2020, dictada per la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia.
2. Notificar aquest aute a la representació processal de la recurrent, al president de la Batllia, al president del Tribunal Superior de Justícia i al Ministeri Fiscal.

3. Publicar aquest aute, d'acord amb allò que disposa l'article 5 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, al *Butlletí Oficial del Principat d'Andorra*.

Acordat a Andorra la Vella, el 18 de desembre del 2020.

Josep-D. Guàrdia Canela
President

Joan Manel Abril Campoy
Magistrat

Jean-Yves Caullet
Vicepresident

Dominique Rousseau
Magistrat